

Delredovisning och handlingsplan

Främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete
genom stöd till föräldrar inriktat till familjer i en hederskontext

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER	3
<i>Uppdragets inriktningar och handlingsplanens huvudpunkter (graf)</i>	4
1. BAKGRUND	5
2. BESKRIVNING AV UPPDRAGET	6
3. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH GENOMFÖRANDE	7
4. INHÄMTANDE AV KUNSKAP	8
4.1 <i>Genomförande under 2022</i>	8
4.2 <i>Reflektioner</i>	10
4.3 <i>Fortsatt arbete</i>	11
5. IDENTIFIERA BEFINTLIGA ARBETSSÄTT OCH METODER	12
5.1 <i>Genomförande under 2022</i>	12
5.2 <i>Reflektioner</i>	13
5.3 <i>Fortsatt arbete</i>	14
6. SPRIDNING, UPPFÖLJNING OCH IMPLEMENTERING	15
6.1 <i>Genomförande under 2022</i>	15
6.2 <i>Reflektioner</i>	17
6.3 <i>Fortsatt arbete</i>	18
7. SE HUR FÖRÄLDRASKAPSSTÖD NÅR MÅLGRUPPEN	19
7.1 <i>Genomförande under 2022</i>	19
7.2 <i>Reflektioner</i>	20
7.3 <i>Fortsatt arbete</i>	20
8. SAMORDNING MELLAN FÖRÄLDRASKAPSSTÖDJANDE AKTÖRER	22
8.1 <i>Genomförande under 2022</i>	22
8.2 <i>Reflektioner</i>	23
8.3 <i>Fortsatt arbete</i>	24
9. FÖRDELNING AV MEDEL	25
9.1 <i>Genomförande under 2022</i>	25
9.2 <i>Fortsatt arbete</i>	25
9.3 <i>Motivering</i>	26

Sammanfattning och slutsatser

Regeringen beslutade 21 oktober 2021 att uppdra till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat till familjer i en hederskontext. I denna delredovisning presenterar MFoF de slutsatser som framkommit under uppdragets inledande tid samt en handlingsplan för det fortsatta arbetet inom uppdraget.

Arbetet har grundat sig i dialoger och möten som genomförts i syfte att få en uppfattning och en lägesbild av hur myndigheter, yrkesverksamma och företrädare för civil sektor uppfattar hur arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck fungerar idag. MFoF har även genomfört en enkätundersökning bland Sveriges kommuner och regioner i syfte att få en aktuell nulägesbild av hur det våldsförebyggande arbetet ser ut. Därtill har det genomförts dialoger med relevanta forskare inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Den sammanfattande bedömningen av resultaten kring uppdraget i detta skede är att det finns ett stort behov av att systematisera såväl det förebyggande universella arbetet som det indikerade arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns vissa direktiv för vilket ansvar kommuner och regioner har i frågan när våldet är känt, men det saknas generellt sett kunskap, rutiner och fungerande samverkan internt i organisationerna såväl som externt mellan kommuner, regioner och övriga externa hjälpfunktioner, något som de yrkesverksamma också efterfrågar för att kunna säkerställa barnets bästa och ett gott stöd till föräldrar. En fungerande samverkan är helt avgörande för om arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska lyckas.

Yrkesverksamma som ger föräldraskapsstöd och har god kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig del i det systematiska arbetet eftersom kunskapsnivån hos de som möter föräldrarna påverkar det stöd som föräldrarna får. Yrkesverksamma som möter personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck behöver också ha kunskap samt fokus på särskilt sårbara grupper som personer med funktionsnedsättning och personer inom hbtqi. Ett systematiskt arbete skulle innebära att det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck blir jämlikt, hållbart och långsiktigt.

Handlingsplanen för det fortsatta arbetet innebär därmed fokus på:

- fortsatta dialoger för att påtala vikten av forskning inom området för att stärka det riktade stödet
- framtagande av modell för systematiskt arbete genom pilotkommun
- följa pilotkommunens samordning mellan aktörer och utveckla en modell
- utbetalning av medel för utvecklingsarbeten i kommun och region.

Uppdragets inriktningar och handlingsplanens huvudpunkter (graf)

UPPDRAG

HANDLINGSPLAN

1

Inhämtande av kunskap

Följeforskning och analys av FoU, Region Västerbotten Fortsatta dialoger för att påtala vikten av forskning inom området för att stärka det riktade stödet

2-3

Identifiera befintliga arbetssätt och metoder samt spridning och uppföljning

Framtagande av modell för systematiserat arbete genom pilotkommun

4-5

Se hur föräldraskapsstöd når målgruppen samt samordning mellan föräldraskapsstödjande aktörer

Följa pilotkommunens samordning mellan aktörer och utveckla en modell

6

Fördela medel

Utbetalning av medel för utvecklingsarbeten i kommun och region

1. Bakgrund

Regeringen beslutade 21 oktober 2021 att uppdra till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat till familjer i en hederskontext.¹ Uppdraget ska delredovisas i form av en handlingsplan för myndighetens arbete och ska även omfatta en beskrivning av hur fördelningen av medel till utvecklingsarbeten ska gå till.

Forskningen säger att hedersrelaterat våld och förtryck bygger på patriarkala och heteronormativa föreställningar om unga kvinnor och flickor. Personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer är särskilt utsatta.

Stöd i föräldraskapet är en viktig insats från samhällets sida för att undvika ojämlikhet och negativa utfall för barn och unga. Regeringen ser att föräldraskapsstöd kan bidra till ett jämställt föräldraskap, vilket tidigare uttryckts i både den nationella strategin för att förebygga mäns våld mot kvinnor² och den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd.³ Föräldraskapsstödjande insatser kan, under rätt omständigheter, motverka normer som rättfärdigar hedersrelaterat våld och förtryck och erbjuda alternativ till repressiv uppfostran. Förebyggande arbete som syftar till att upptäcka risker eller förekomst av våld utgör också viktiga delar för att undvika negativa utfall inom flera områden, exempelvis, skolmisslyckande och psykisk ohälsa.

MFoF har bland annat i uppgift att bedriva och främja ett kunskapsbaserat arbete och ansvara för kunskapsförmedlingen av förebyggande insatser inom föräldraskapsstöd. Myndigheten har också ett pågående arbete med att genomföra handlingsplanen för ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd.⁴ Dessa två uppdrag har flera beröringspunkter och kompletterar varandra.

¹ [Uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext - Regeringen.se](#) (Hämtad 2023-03-03)

² [En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - Regeringen.se](#) (Hämtad 2023-03-03)

³ [En nationell strategi för \(mfof.se\)](#) (Hämtad 2023-03-03)

⁴ [Handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd MFoF 2022-02-02.pdf](#) (Hämtad 2023-03-17)

2. Beskrivning av uppdraget

För att ge stöd till familjer som befinner sig i en hederskontext har regeringen gett MFoF i uppdrag att arbeta med sex olika inriktningar:

1. Inhämta kunskap om nationell och internationell forskning samt praktik inom föräldraskapsstöd som bedöms ha förebyggande effekter avseende hedersrelaterat våld och förtryck.
2. Identifiera och utveckla arbetssätt och metoder för föräldraskapsstöd som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, både för universellt och riktat stöd. Arbetssätten och metoderna ska syfta till att minska riskerna för att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.
3. Identifiera hur arbetssätt, metoder och kunskap kan spridas till relevanta aktörer för att bättre nå ut till målgruppen, samt hur dessa kan implementeras, följas upp och utvärderas.
4. Identifiera metoder att följa i vilken utsträckning föräldraskapsstöd når familjer som lever i en hederskontext.
5. Se över samordningen mellan föräldraskapsstödjande aktörer som riktar sig till föräldrar i en hederskontext samt ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas för att på bästa sätt nå ut till målgruppen.
6. Från och med 2023 fördela medel till förebyggande och uppföljbara utvecklingsarbeten inom föräldraskapsstöd vilka genomförs av aktörer som verkar i kommuner som har behov av att stärka arbetet när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdraget ingår att besluta om hur medlen ska fördelas. Dessa utvecklingsarbeten bör om möjligt koordineras med förslagen i regeringsuppdraget om att ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd (S2020/09554).

Dessa inriktningar är utgångspunkten i denna delredovisning och grunden för vår handlingsplan. MFoF ska lämna en delredovisning av uppdraget till Arbetsmarknadsdepartementet 28 april 2023 och uppdraget ska slutredovisas 25 mars 2025.

3. Tillvägagångssätt och genomförande

Arbetet med uppdraget under 2021–2022 har grundat sig i de sex inriktningar som nämns i uppdraget.

MFoF har, under uppdragets inledande fas, inventerat området och orienterat sig inom dessa inriktningar genom:

- möten med myndigheter som har liknande uppdrag och verksamhetsområden
- möten med organisationer med särskild expertis inom hedersrelaterat våld och förtryck
- möten och besök hos kommuner och regioner som på olika sätt arbetar våldsförebyggande för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- möten med forskare som delat med sig av den forskning som finns nationellt och internationellt inom området
- nordisk utblick i form av studiebesök i Danmark på myndigheter och hos yrkesverksamma inom området
- insamling av publicerat kunskapsmaterial under de senaste sex åren som ska publiceras i en översikt
- enkätundersökning bland Sveriges kommuner och regioner om nuläget i deras förebyggande arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- att starta pilotprojekt TryggVäxt i Skellefteå.

Genom denna omfattande inventering har MFoF skapat en bild av vad som kan vara nödvändiga beståndsdelar i en handlingsplan för fortsatt arbete. Under avsnittet [Tillvägagångssätt och genomförande](#), beskriver vi arbetet under respektive inriktning samt de reflektioner vi gjort och hur vi fortsatt kommer arbeta vidare. Barnets rättigheter, ett jämställt föräldraskap och jämlikhet i hälsa är grundläggande och ska genomsyra allt arbete med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

4. Inhämtande av kunskap

Inhämta kunskap om nationell och internationell forskning samt praktik inom föräldraskapsstöd som bedöms ha förebyggande effekter avseende hedersrelaterat våld och förtryck.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck strider mot de mänskliga rättigheterna. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), fick 2021 i uppdrag av regeringen att kartlägga forskning om olika former av våld, däribland hedersrelaterat våld och förtryck.⁵ Kartläggningen visade att det saknas forskning om förebyggande arbete och riskhantering för hedersrelaterat våld och förtryck i kontext som är överförbara till svenska förhållanden. Vidare visade kartläggningen att det finns behov av forskning på flera nivåer och utifrån flera perspektiv:

- på samhällsnivå behövs forskning om förebyggande arbete med fokus på våldsutsatthet för hedersvåld och där multipel utsatthet förekommer
- på relationsnivå behövs det forskning om familjestödsmodeller
- på individnivå behövs det forskning om långvariga effekter för stöd-, skydds och behandlingsprogram för våldsutövare och för våldsutsatta.

Det framkom även att det saknas metoder för att identifiera våldsutövare och offer för hedersrelaterat våld och förtryck.

4.1 Genomförande under 2022

Dialoger

Vid uppstarten av uppdraget förde MFoF flertalet dialoger med regeringens föreslagna samverkansmyndigheter samt med andra yrkesverksamma och sakkunniga inom kommun, region och civil sektor. Dialogerna genomfördes i syfte att få en uppfattning och en lägesbild av hur myndigheter, yrkesverksamma och företrädare för civil sektor uppfattar hur arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck fungerar idag. Dialoger har också skett med relevanta forskare inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

⁵ [Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – En systematisk kartläggning \(forte.se\)](#) (Hämtad 2023-03-20)

Forskningsöversikt

Vid översyn av tidigare forskning och kartläggning av hur kommuner och regioner arbetar, visade att det inte fanns något underlag för hur arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck ser ut i kombination med föräldraskapsstöd. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tillsammans med Amphi produktion undersökt hur kommuner tillhandahåller baskunskaper gällande våld i nära relationer. De har även tittat på hur de tillhandahåller baskunskaper kring hedersrelaterat våld och förtryck, dock inte föräldraskapsstödjande insatser. I deras kartläggning beskrivs svårigheter för kommunerna att hålla en hög kvalitet i arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck, även om de flesta som deltog i enkäten uttryckte vikten av kompetens och ett fungerande arbete kring detta.

Enkätundersökning

Med anledning av att MFoF inte hittat någon aktuell överblick av nuläget vad gäller kommuner och regioners arbete gällande hedersrelaterat våld och förtryck, upphandlades en aktör som skickade ut en enkät till landets alla kommuner och regioner. Enkäterna besvarades av chefer eller yrkesverksamma i liknande position. De verksamheter som fick möjlighet att svara på enkäten var mödra- och barnhälsovård samt primärvården inom regionerna. Till kommunerna skickades enkäten till förskola, skola, gymnasium samt kommunernas Individ och familjeomsorg, med inriktning barn och unga för handläggning av ärenden med stöd av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service (LSS). Enkäten skickades även ut till privata skolor, samt statliga skolor för särskilt stöd. Enkäten bestod av frågeställningar om hur verksamheterna arbetar systematiserat med ärenden kring hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på förebyggande arbete, rutiner för insats/stöd, samverkan samt statistik och uppföljning.

Av 290 kommuner svarade 220 (76%) på enkäten. De tendenser som går att utläsa i sammanställningen av enkäten, är att det systematiska och kvalitativa arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck nationellt sett förekommer i liten utsträckning och behöver prioriteras. Huvudresultaten av enkätundersökningen gällande kommunernas arbete sammanfattas nedan. En mer utförlig resultatredovisning planeras till slutrapporten.

Svarsfrekvensen från regionerna var för låg för att kunna dra någon form av slutsats kring deras arbete. Efter dialog med nätverket Nationell arbetsgrupp Barnhälsovård (BHV NAG) kommer därför en ny enkät skickas ut till regionerna under våren 2023 i hopp om att få en tydligare helhetsbild.

Resultat från kommunerna i korthet:

- Av kommunerna har 21 procent uppgett att det finns beslut i organisationen om att verksamheten ska arbeta med föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck. Beslutet innefattar främst samverkansformer och utbildningsinsatser. Få uppgav att ekonomiska resurser innefattas av beslutet.

- Lika stor andel av kommunerna har uppgett att det finns skriftliga rutiner som avser förebyggande arbete. Rutinerna omfattar främst rutiner för att uppmärksamma behov av stöd till familjer i en hederskontext (exempelvis rutiner för att fråga alla vid nybesök, vid elevhälsosamtal, eller liknande). I lägst utsträckning finns skriftliga rutiner i förebyggande syfte mot könsstämpning.
- Sett till förebyggande arbete visade undersökningen att 38 procent har gjort någon form av kartläggning gällande förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck de senaste tre åren.
- Av kommunerna har 42 procent uppgett att de har en utbildningsplan för sin personal. Hälften har angett att de har en ansvarig samordnare för arbetet mot våld och hedersrelaterat våld och förtryck.

4.2 Reflektioner

Redan i ett tidigt skede uppfattade MFoF att arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige, generellt sett, var undermåligt, såväl vad gäller kunskap som i form av insatser för stöd. Det blev också väldigt tydligt att det förebyggande arbetet är en avgörande faktor för att kunna arbeta mot hur barn och unga kan drabbas av utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck.

Vid analys av de insamlade svaren från enkäten bedömer MFoF att kommuner och regioner inte fullföljer de åtaganden och skyldigheter de har i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Kommuner och regioner är enligt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, skyldiga att fastställa rutiner för när och hur personalen ska ställa frågor för att upptäcka våldsutsatta och våldsutövare, samt hur de ska säkerställa behov av insatser.

För att socialnämnderna ska kunna analysera sitt utbud av insatser och andra sociala tjänster för våldsutsatta behöver kommunerna fortlöpande kartlägga förekomsten av våldsutsatta och våldsutövare. De ska också samverka och ha tydliga planer för hur samverkan ska gå till för att inte motverka nyttan för individen.

MFoF bedömer att bilden av nuläget vad gäller kunskap och stöd visar att kommunernas och regionernas arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver förbättras. Arbetet behöver prioriteras och systematiseras för att uppnå ett mer jämlikt arbete med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt de normer som kan ligga till grund för våldet. Trots att det finns en mängd olika kunskapsstöd om vad hedersrelaterat våld är och vilka konsekvenser det kan ge utvecklas arbetet inte vidare i önskvärd utsträckning. Det som är tydligt och som spelar en stor roll i arbetet, är att det saknas forskning om förebyggande arbete med fokus på våldsutsatthet för hedersvåld och där multipel utsatthet förekommer. Det saknas även metoder för att identifiera våldsutövare och våldsoffer. Likaså saknas det forskning om familjestödsmodeller och långvariga effekter av stöd-, skydds och behandlingsprogram för våldsutövare och för våldsutsatta. När metodstöd till de yrkesverksamma saknas så blir det också svårt att få en heltäckande struktur i arbetet, vilket kan tolkas som en viktig bidragande orsak till att arbetet haltar.

4.3 Fortsatt arbete

Trots att metodstöden brister så krävs det att samtliga verksamheter som möter barn och unga tar sitt ansvar för att all personal har grundläggande kunskaper att förebygga och upptäcka det hedersrelaterade våldet. Det är av vikt att berörda aktörer tar fram rutiner för hur arbetet ska bedrivas, samt hur känd problematik ska bäras vidare för att resultera i rätt skydd och stöd till familjerna. Arbetet behöver systematiseras så att det resulterar i en hållbar kedja och bär arbetet hela vägen, utan felande länkar, för barnets bästa. MFoF avser att fortsätta påtala vikten av systematiskt arbete i det fortsatta myndighetsarbetet.

MFoF fortsätter att följa utvecklingen av nationell och internationell forskning samt praktik inom föräldraskapsstöd som bedöms ha förebyggande effekter avseende hedersrelaterat våld och förtryck. Detta kommer dels att ske genom fler studiebesök i våra nordiska grannländer samt via fortsatta kontakter och dialoger med myndighetens forskarnätverk. Myndighetsnätverket kommer under året att utökas med forskare som har spetskompetens inom hedersrelaterat våld och förtryck.

Myndighetens webbplats kommer löpande att utvecklas och uppdateras när ny kunskap finns tillgänglig.

5. Identifiera befintliga arbetssätt och metoder

Identifiera och utveckla arbetssätt och metoder för föräldraskapsstöd som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, både för universellt och riktat stöd. Arbetssätten och metoderna ska syfta till att minska riskerna för att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Ett universellt föräldraskapsstöd som erbjuds till alla föräldrar under barnets uppväxt är grundläggande i det förebyggande arbetet för alla barns möjligheter till trygg och god uppväxt. Föräldraskapsstöd måste finnas på de arenor där föräldrarna är, med ett stort utbud av olika arenor och många aktörer. Föräldraskapsstödet ska upplevas inkluderande och inte stigmatiserande. I det universella stödet kan aktörer tidigt uppmärksamma familjer som behöver extra stöd så att de får möjlighet till ett mer riktat stöd på selektiv och indikerad nivå. Det riktade stödet ska vara evidensbaserat, det vill säga att de program och metoder som erbjuds i det brottsförebyggande arbetet med föräldraskapsstöd ska ha påvisad effekt.

Det förebyggande arbetet behöver påbörjas tidigt i familjens blivande. Redan under graviditeten är det av stor vikt att stödet till föräldrarna innefattar information och dialog om det jämställda föräldraskapet, barnets rättigheter till skydd och omsorg från sina föräldrar. Detta görs inom mödrahälsovården vilken också är en arena som de allra flesta föräldrar vänder sig till. Stödet till föräldrar behöver sedan fortsätta som en obruten kedja av aktörer som på olika arenor erbjuder stöd till föräldrar där barnhälsovården närmast tar vid.

Det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland (Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck) har framfört till departementet att det finns aktörer och myndigheter som känner osäkerhet kring att arbeta med frågor rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Detta är också något som framkommit vid dialoger MFoF haft med kommuner och regioner.

5.1 Genomförande under 2022

Under 2022 har MFoF besökt ett antal kommuner, deltagit i nätverk med regionala och lokala aktörer och besökte följande:

- Familjehuset i Rinkeby stadsdel som drivs av Stockholms stad
- Järvamammorna, en ideell förening i Solna kommun med mammor som engagerar sig
- Våldspreventivt center i Botkyrka, samverkansytta för flera av kommunens verksamheter
- 1000 Möjligheter, en stiftelse som driver olika verksamheter med det övergripande syftet att uppnå ett jämställt samhälle fritt från våld.
- Ungarelationer.se som är Sveriges nationella stöd- och kunskapsplattform för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer

- Vivalla, en stadsdel i Örebro kommun – om kommunens förebyggande arbete, bland annat programmet Trygga föräldrar
- Biskopsgården i Göteborgs kommun - Resursteam Hisingen SSPF, samt koordinatörerna från Biskopsgården och Angered
- Lunds kommun vars förskolor arbetar med metoden Bygga Broar
- Järfälla kommun, som arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Plattform Malmö, en samlingsplats för flera sociala insatser
- Origo Stockholm, ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms län.

MFoF har även gjort en nordisk utblick och besökt Danmark för att få en bild hur det förebyggande arbetet ser ut. Där besöktes följande aktörer:

- Sundhetsstyrelsen i Århus (Danmarks motsvarighet till Socialstyrelsen)
- Det kriminalpreventive råd i Köpenhamn (Danmarks motsvarighet till BRÅ)
- Etniskt konsultteam mot hedersrelaterat våld och förtryck (Kommunal insats)
- Socialförvaltningen i Nørrebro.

Besöken i Danmark var mycket intressanta att lyssna på. Dessa handlade om hur de arbetar både förebyggande med universellt stöd samt riktat stöd till unga som hamnat i kriminalitet och med stöd till deras föräldrar. Etniskt konsultteam var särskilt intressant då de beskrev hur de arbetar med hela familjen och belyste vikten av respektfullt bemötande och att bygga tillit.

5.2 Reflektioner

Den omvärldsorientering som MFoF gjort för att identifiera olika arbetssätt har visat att det pågår en hel del insatser i landets kommuner, regioner och bland aktörer inom den civila sektorn för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det efterfrågas dock kunskapshöjande insatser, rutiner och samverkansforum för att kunna säkerställa barnets bästa, vilket också vår enkätundersökning bland landets kommuner bekräftade.

MFoF har under denna inventeringsperiod mött kommuner som påbörjat sitt systematiska arbete för att kunna arbeta våldsförebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det har varit intressant att ta del av deras arbetsprocesser och tillvägagångssätt.

Yrkesverksamma uttrycker en osäkerhet i sitt arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck. Både den beprövad erfarenheten och forskningen har delade meningar huruvida det riktade stödet ska involvera föräldrarna i dessa ärenden, vilket tyder på att det finns behov av tydligare vägledning. Detta parallellt med behov av mer forskning inom området samt målgruppsanpassat stöd både inom det universella och det riktade stödet. För att utveckla riktat stöd behövs mer forskning och effektmätning av resultat över längre tid.

MFoF ser att det behövs ett mer systematiskt arbete för att säkerställa att det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck blir hållbart och långsiktigt. Det behövs kunskap, utbildningsplaner, rutiner och beslut som ger stöd i hur yrkesverksamma ska gå till väga vid tidig upptäckt samt samverkansforum för att hålla ihop helhetsbilden kring ett barn som riskerar utsatthet. Det systematiska arbetet är viktigt med anledning av att kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck hos yrkesverksamma påverkar det stöd som föräldrarna får.

5.3 Fortsatt arbete

MFoF kommer i sitt fortsatta arbete att följa en kommun som ska utveckla sitt systematiska arbete tillsammans med en följeforskare från Forskning och Utveckling (FoU) socialtjänst i Region Västerbotten. Under ett år kommer Skellefteå kommun att utveckla sina strukturer för att systematisera det våldsförebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, ett projekt kallat TryggVäxt. Följeforskaren kommer även vara ett stöd vid analyser och visa på möjligheter att följa upp och utvärdera arbetet. Vidare kommer följeforskaren att stämma av delar av projektet med FoU-kollegor i andra regioner i Sverige för att undersöka möjligheten att använda modellen i större kommuner men även i glesbygdskommuner. FoU-forskarna i de olika regionerna kan då jämföra resultat och resonera om de eventuella framgångsfaktorer som framkommer i Skellefteå kommun, kan stämma överens med framgångsfaktorer i andra kommuner av olika storlek och med geografisk spridning.

MFoF avser att sprida den här modellen så att den ska kunna användas av Sveriges kommuner. Projektet syftar till att visa på viktiga framgångsfaktorer samt arbetsprocesser som leder till ett systematiserat arbetssätt för att arbeta våldsförebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Inom det riktade stödet kommer MFoF fortsätta föra dialog med de forskare som verkar inom området och följa den forskning som bedrivs. Vi kommer också att föra dialog med andra myndigheter och organisationer, främst Forte, Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Jämställdhetsmyndigheten kring hur vi gemensamt kan driva forskningen framåt.

För att säkerställa barn och ungas delaktighet och lyssna på deras berättelser kommer vi fortsätta ta del av Origo Stockholms kunskaper och erfarenheter samt Bris, vilka är två aktörer som möter barn och unga som lever i familjer med hedersnormer. De har information om vad barn och unga anser att deras föräldrar behöver för stöd.

6. Spridning, uppföljning och implementering

Identifiera hur arbetssätt, metoder och kunskap kan spridas till relevanta aktörer för att bättre nå ut till målgruppen, samt hur dessa kan implementeras, följas upp och utvärderas.

Myndighetens webbplats är en plattform för information och spridning av kunskap vilket är en av våra huvuduppgifter som kunskapsmyndighet. Vi har bland annat tagit fram en översikt av program och metoder för att lokala och regionala aktörer ska kunna göra informerade val kring vilken eller vilka program eller metoder som passar för deras målgrupper och i deras organisation. Eftersom det inte finns något framtaget program som ger specifikt stöd till föräldrar i en hederskontext så finns det inte heller något representerat i översikten.

Forté beskriver i sin kartläggning⁶ att en del i det förebyggande arbetet handlar om att förändra normer och attityder, som genomsyrar samtliga nivåer. Det innebär att det behövs förebyggande arbetet behöver målgruppsanpassas som förläggs på struktur- och samhällsnivå för att kunna nå alla föräldrar och på så sätt sprida kunskap och information. individer på relations- och individnivå, framför allt innan de har utövat våld, så kallad primärintervention.

6.1 Genomförande under 2022

I linje med regeringsuppdraget har myndighetens webbplats utvecklats med särskild information gällande föräldraskapsstöd riktat till familjer i en hederskontext i syfte att ge stöd till yrkesverksamma samt beslutsfattare. Informationen omfattar bland annat kunskapsstöd, forskning och utbildningar inom hedersrelaterat våld och förtryck.

Under hösten 2022 upphandlade MFoF en aktör, QFortis, som har sammanställt olika former av kunskapsmaterial, forskning och forskningsöversikter samt utbildningar i Sverige gällande hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2022. Sammanställningen kommer att publiceras på myndighetens webbplats under våren 2023 och bedöms kunna ge ett gott stöd för att hitta kunskap snabbt och enkelt för yrkesverksamma och beslutsfattare i deras arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

⁶ [Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – En systematisk kartläggning \(forte.se\)](#) (Hämtad 2023-03-21)

Spridning till relevanta aktörer

I dialoger med aktörer inom kommuner, regioner och civil sektor framkommer det att det finns stora utmaningar och svårigheter att nå alla inom målgruppen utsatta personer för hedersrelaterat våld och förtryck.

Att nå personer som är särskilt utsatta, exempelvis personer med funktionsnedsättning eller inom hbtqi-personer innebär ytterligare svårigheter. Hbtqi-personer kan många gånger leva i, inte bara en dubbel utsatthet, utan en mångsidig utsatthet från omgivningen och leder inte sällan till självhat och psykisk ohälsa. Det finns en ökad risk för att dessa personer blir utsatta för olika former av våld och för män är riskerna också stora att bli dödade. De förhindras därför att söka hjälp på grund av rädsla.

Familjer som lever i en hederskontext ser ofta familjemedlemmar med intellektuell funktionsnedsättning som ett problem för familjen. Därav kan det förekomma barnäktenskap eller tvångsgifte, utan att personen ifråga förstår vad äktenskap innebär. Personer med intellektuell funktionsnedsättning har inte alltid förmågan att förstå sin utsatthet eller förmåga att uttrycka den till någon. De kan i sin vardag vara beroende av personer i sin omgivning för att få stöd, hjälp och information. Från yrkesverksamma som möter målgruppen personer med intellektuell funktionsnedsättning framkommer det att samhällsinformation till målgruppen behöver utvecklas, och helst tillsammans med representanter från målgruppen så att den blir rätt och lättare kan förstås.

Nationella kompetensteamet för hedersrelaterat våld och förtryck gav 2021 ett uppdrag till ett konsultföretag, Beyond Research, att ta fram en kvalitativ målgruppsanalys bland grupper som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Av rapporten framgår det bland annat att det är viktigt att målgruppsanpassa information och stöd samt identifiera lämpliga informationskanaler vid utformning och spridning av information till den specifika målgruppen.⁷ Vikten av att personer och organisationer har erfarenhet och kompetens inom hedersrelaterat våld och förtryck belyses likväl som att möta gruppen med ett enkelt och inkluderande språk som väcker igenkänning. En annan viktig slutsats är att samhällsfunktionerna behöver ha möjlighet att fånga upp personer i behov av stöd inom denna målgrupp. Det förutsätter i sin tur att yrkesverksamma får mer kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, där anställda inom skola och socialtjänst nämns som exempel.

⁷ [bilaga_sammanfattning_malgruppsanalys.pdf \(hedersfortryck.se\)](#) (Hämtad 2023-03-16)

Implementering, uppföljning och utvärdering

För att förverkliga ett verksamt och långsiktigt hållbart stöd är det nödvändigt att strukturera och systematisera implementeringen av föräldraskapsstödet, både lokalt och regionalt. För att underlätta detta arbete har MFoF sedan tidigare tagit fram en metod som bygger på sju steg för att bygga ett hållbart föräldraskapsstöd,⁸ samt en checklista med elva faktorer som bidrar till en stödjande organisation.⁹ En effektiv implementering av olika former av föräldraskapsstöd är väsentlig för att kunna främja barns utveckling och hälsa samt relationen mellan föräldrar och barnet på bästa sätt. De sju olika stegen åskådliggör det arbete som behöver göras organisatoriskt, strategiskt och operativt – från beslut och kartläggning till implementering och vidmakthållande.

Att följa upp arbetet är en viktig del i det systematiska arbetet. Då kan arbetets fortgång verifieras, kvalitetssäkras samt ligga till grund för utvärdering och eventuella förändringar. Ett exempel på en systematiserad uppföljningsstruktur för det tidiga föräldraskapsstödet är Lokal uppföljningsstruktur för det tidiga föräldraskapsstödet (LUFS), som tagits fram i Stockholms stad i samarbete med sju stadsdelsförvaltningar och Länsstyrelsen. I detta system tillförs data från alla hembesök som görs under första tiden efter förlossningen. Det är tio av tretton socialdelsförvaltningar som idag lägger in data i systemet. I verksamhetsuppföljningar används registrerade data för att visa på måluppfyllelse. MFoF kommer fortsätta följa utvecklingen av denna uppföljningsstruktur.

6.2 Reflektioner

Att nå fram med stöd i föräldraskapet till målgruppen föräldrar som lever i en hederskontext, har diskuterats flitigt och bedöms av många yrkesverksamma som svårt. MFoF:s reflektioner är att stödet behöver ha en universell ansats men det behöver också målgruppsanpassas. Det är därmed av stor vikt att ett universellt föräldraskapsstöd erbjuds till alla blivande föräldrar. Stödet behöver tillgodose individers olika möjligheter att ta emot information och stöd, för att kunna möta upp föräldrar som befinner sig i en hederskontext.

Personer som utsatts för hedersrelaterat våld upplever stora risker med att kritisera kollektivet. Därför upplever utsatta ofta det som svårt att söka och ta emot hjälp, vilket gör att de kan bli osynliga och anonyma. Det finns också många exempel på att familjer inte söker hjälp på grund av allvarlig ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten. Att de utsatta inte söker hjälp påverkar givetvis möjligheten att nå ut till målgruppen. Faktorer som exempelvis desinformationskampanjer riskerar också att motverka barns möjligheter att erhålla stöd och skydd som de behöver från hälso- och sjukvård och socialtjänst. Det är också särskilt svårt att söka stöd om det finns en multipel utsatthet som exempelvis hbtqi-personer och personer som har en intellektuell funktionsnedsättning kan leva med.

⁸ [Sju steg för ett hållbart föräldraskapsstöd - Startside \(mfof.se\)](#) (Hämtad 2023-03-27)

⁹ [Checklista för en stödjande organisation \(mfof.se\)](#) (Hämtad 2023-03-29)

MFoF ser att bristen på uppföljning och utvärdering försvårar både utvecklingen av stödet till föräldrar och implementering av insatser.

6.3 Fortsatt arbete

MFoF behöver därmed ta fram goda exempel på hur vi kan systematisera arbetet med att få ut kunskap och stöd till alla föräldrar, inklusive blivande föräldrar, något som vi kommer att undersöka vidare i pilotprojektet TryggVäxt.

Arbetet innebär att säkerställa att barn och unga får det stöd och skydd de har behov av under uppväxten med särskild uppmärksamhet på särskilt sårbara grupper. I den modell som vi avser ta fram i pilotprojektet ser vi att det systematiska arbetet med uppföljning och utvärdering ska finnas med.

Under 2024 avser MFoF att anordna en spridningskonferens om arbetet och framtagandet av modellen TryggVäxt, som kan användas som stöd i det systematiska arbetet att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck, samt vikten av stöd i föräldraskapet till föräldrar i en hederskontext.

7. Se hur föräldraskapsstöd når målgruppen

Identifiera metoder att följa i vilken utsträckning föräldraskapsstöd når familjer som lever i en hederskontext.

Vikten av uppföljning av föräldraskapsstöd som erbjuds i kommuner och regioner är något MFoF lyfter fram regelbundet i myndighetens arbete. För att kommuner och regioner ska kunna utveckla det föräldraskapsstöd de erbjuder, och samtidigt inhämta kunskap om vilka föräldrar som nås, ser MFoF behov av att föräldraskapsstödet kontinuerligt följs upp och mäts. Detta anser både kommuner och regioner vara svårt, vilket medför att de varken planerar in eller avsätter resurser till detta. För att underlätta arbetet för dessa aktörer har MFoF publicerat ett stöd på webbplatsen om hur de kan gå tillväga i detta arbete.¹⁰

Idag är det allmänt känt att det tidiga förebyggande arbetet ofta är universellt. Ett universellt stöd riktas till alla föräldrar utan att göra skillnad på exempelvis hög- och lågriskgrupper. Det är ofta svårt att mäta och veta vilka föräldragrupper som nås av det universella stödet. Att fråga deltagande föräldrar om de lever i en hederskontext kan verka integritetskränkande både för den som ställer frågan och den som får den.

7.1 Genomförande under 2022

I mötet med kommuner, regioner och andra relevanta aktörer har MFoF ställt frågan om de vet ifall stödet når till familjer som lever i en hederskontext. Det framkommer att de yrkesverksamma inte med säkerhet vet vem som nås av stöd och MFoF har inte stött på någon särskild metod för att ta reda på detta. Däremot finns det insatser som riktat sig särskilt till bostadsområden och miljöer där det kan antas att familjer i en hederskontext är bosatta och på så sätt kan det antas ha träffat rätt vad gäller information och stöd till föräldrar. Exempel på dessa insatser är de utökade hembesöken, föräldraskapsstödsprogrammet Föräldraskap i Sverige¹¹ som vänder sig till utrikesfödda föräldrar. Det finns också SFI-skolor och Folkhögskolor som har obligatoriska teman om hur det är att vara förälder i Sverige. Bygga Broar är ett arbetssätt som tagits fram av Acting 4 Change.¹² Arbetssättet har som mål att stärka barn och ungas rättigheter, främja integration och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck genom att utveckla personalens bemötande, förhållningssätt och kompetens ur ett interkulturellt perspektiv. Lunds kommun har satsat på att utbilda alla pedagoger på Lunds förskolor i detta arbetssätt. MFoF besökte Lund för att lyssna till de erfarenheter de har fått från detta arbete. Lunds kommun anser att arbetssättet har medfört att den utbildade personalen har samma utgångspunkt, kunskapsgrund och känner sig trygga i att ta dialogen med föräldrar kring normer och värderingar. Dessa insatser är universella men kan vara målgruppsanpassade så att stödet når fram och är relevant för mottagaren.

¹⁰ [Indikatorer, kvalitetsmätning och uppföljning - Startside \(mfof.se\)](#) (Hämtad 2023-04-14)

¹¹ [Föräldraskap i Sverige \(foraldraskapisverige.se\)](#) (Hämtad 2023-03-10)

¹² [Om Bygga Broar | Bygga Broar](#) (Hämtad 2023-03-10)

7.2 Reflektioner

Föräldrastödsprogrammet Föräldraskap i Sverige, når till viss del föräldrar som lever i en hederskontext. Det visar en utvärdering¹³ som är gjord av programmet. Deltagare av programmet skattade att de blivit stärkt i sitt föräldraskap, har en ökad tillit till socialtjänsten och vården då kunskapen om vilket stöd de kan få av dem ökat. Fler föräldrar svarade också i enlighet med svenska lagar och riktlinjer på frågan om att kontrollera sina tonårsdöttrar efter deltagandet. Programmet ägs och förvaltas av Stockholm Stad och Länsstyrelsen i Stockholm. Bris förvaltar den nationella spridningen.

Inom det riktade stödet, som oftast erbjuds av socialtjänsten, har MFoF inte hittat någon specifik metod att följa i vilken utsträckning de når föräldrar i en hederskontext. När en hedersproblematik identifierats kan det finnas behov av riktade insatser som även kan inkludera samverkan med föräldrarna. För att kunna bedöma om ärendet handlar om hedersrelaterat våld och förtryck samt för att bedöma risker och lämplighet för samverkan med föräldrarna används ibland Patriark¹⁴ som stöd i utrednings- och bedömningsarbetet. Metoden är en vägledning för bedömning och hantering av risk för hedersrelaterat våld och förtryck, men är inte särskilt utformad och framtagen för socialtjänstens utrednings- och bedömningsarbete.

Det är idag känt att det universella föräldraskapsstödet erbjuds generellt till många föräldrar exempelvis på arenor som mödrahälsovård, familjecentraler, öppna förskolor etc. Men ett av de målområden som den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd framhåller som viktigt, är att föräldraskapsstödet måste vara tillgängligt. Stödet som erbjuds behöver målgruppsanpassas så alla föräldrar känner sig inkluderade, välkomna och delaktiga. Det bör erbjudas på olika arenor, olika tider på dygnet och av olika avsändare så att det kan nå ut till fler föräldrar vilket framkommer vid dialog med yrkesverksamma som möter målgruppen.

En utmaning för samhällets stödinstitutioner är att nå de föräldrar som idag inte kommer till de erbjudna insatserna och som har låg tilltro till aktörerna som erbjuder stöd.

7.3 Fortsatt arbete

I handlingsplanen för brottsförebyggande föräldraskapsstöd nämner MFoF att det är av stor vikt att föräldraskapsstödsprogrammet Föräldraskap i Sverige erbjuds på så många orter som möjligt i landet då det visat sig nå många föräldrar som lever med hedersnormer. MFoF har ett nära samarbete med Bris som utbildar instruktörer och gruppleddare inom programmet och de återrapporterar kontinuerligt till myndigheten i vilken utsträckning de

¹³ [Uppföljning Föräldraskap i Sverige](#) (Hämtad 2023-03-06)

¹⁴ [PATRIARK - Socialstyrelsen](#) (Hämtad 2023-03-27)

når utrikesfödda föräldrar runt om i landet. Under 2023 kommer MFoF att följa Acting 4 Changes arbete med att utveckla ett föräldraskapsstöd som komplement till deras utbildning riktat mot yrkesverksamma. Det ska bli intressant att följa hur de kommer nå målgruppen och rekrytera dem till sina kommande föräldraskapsstödsträffar.

8. Samordning mellan föräldraskapsstödjande aktörer

Se över samordningen mellan föräldraskapsstödjande aktörer som riktar sig till föräldrar i en hederskontext samt ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas för att på bästa sätt nå ut till målgruppen.

Forskning visar på att konsekvenserna av att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck påverkar personens hela uppväxt. Det kan handla om psykisk ohälsa, svårigheter att klara av skolgången, begränsade eller uteslutna möjligheter till socialt liv och en meningsfull fritid. Konsekvenserna kommer tydligt att inverka på barnets frihet och rättigheter, hälsa, liv och utveckling. Med ofullständig eller låg prestation i skolan blir inträdet i yrkeslivet allt senare, om alls, något som nationalekonomen Ingvar Nilsson också beskriver i sin rapport Att synliggöra det osynliga – en socioekonomisk analys av hedersrelaterat våld och förtryck.¹⁵ Ingvar beskriver även samverkan som en nödvändighet för att lyckas motverka det hedersrelaterade våldet och förtrycket.

För samverkan mellan yrkesverksamma i ärenden med hedersproblematik finns det sedan ett par år tillbaka inrättade strukturer:

- I vissa delar av landet finns Barnahus- och resurscentraverksamheter vars uppdrag är att samla de yrkesverksamma med rätt kompetenser och resurser som behövs för att hantera hedersrelaterade ärenden på ett bra sätt.
- Länsstyrelsen Östergötland har i uppdrag att ge rådgivning och stöd via den nationella stödtelefonen för yrkesverksamma, när kommuner och regioner inte har geografisk nära eller tillgång till Barnahus eller resurscentra.

8.1 Genomförande under 2022

MFoF genomförde under hösten 2022 en enkätundersökning till landets alla kommuner och regioner, med frågeställningar om hur de arbetar med bland annat utbildning, rutiner och samverkan kring hedersrelaterat våld och föräldraskapsstödjande insatser. De tendenser som går att utläsa vad gäller kommunernas arbete visar att:

- Totalt har 41 procent svarat att det finns skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i deras kommun. Det finns relativt små skillnader mellan de olika verksamheterna.

¹⁵ [Att synliggöra det osynliga - en socioekonomisk analys av hedersrelaterat våld och förtryck | Länsstyrelsen Östergötland \(lansstyrelsen.se\)](#) (Hämtad 2023-03-28)

- De verksamheter som främst deltar i samverkan i kommunerna uppges vara socialtjänst, skola och polis. Det finns även viss form av samverkan med exempelvis Barnahus, Kultur och fritidsverksamhet, Migrationsverket och ideella organisationer.
- Det är även socialtjänst, skola och polis som i högst utsträckning deltar i samverkansmöten kring könsstymning och barnäktenskap och främst socialtjänsten som initierar samverkansmöten kring hedersrelaterat våld och förtryck i kommunerna.

Som ett led i uppdraget med att ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas på bästa sätt har MFoF valt att:

- Starta upp pilotprojektet TryggVäxt. Projektet genomförs i Skellefteå kommun och sker med stöd av följeforskare från FOU socialtjänst Västerbotten. Projektet ska bland annat leda till att belysa hur samverkan fungerar samt vad som krävs för att den ska fungera. Pilotprojektet avser ta fram verksamma faktorer och systematisera arbetet vid samverkan för att ge bästa stöd till utsatta personer i samband med hedersrelaterat våld och förtryck.

Utöver tidigare beskrivna aktiviteter för effektivare samverkan för målgruppen har MFoF även deltagit i nätverket för att bistå vid inrättandet av det nationella kompetensteamet, Länsstyrelsen Östergötland. Kompetensteamet har genom regeringsuppdrag tagit fram information och vägledning för ett myndighetsgemensamt arbete mot hedersrelaterad brottslighet.

8.2 Reflektioner

Vid insatser till familjer som lever i en hederskontext är det enligt nationalekonomen Ingvar Nilsson inte bara viktigt utan helt avgörande med en fungerande samverkan. Forskning visar på att problematiken med stöd för familjer som lever i en hederskontext är komplex och sträcker sig över individernas alla personliga behov av stöd och skydd, såväl på kort som på lång sikt. Målgruppen har även ett sammansatt skydds- och stödbehov där samverkan kan vara avgörande för de utsatta personernas livsöden. MFoF bedömer att om ett barn eller en förälder söker hjälp hos någon stödfunktion i civil sektor, kommun eller region är det därmed av största vikt att det finns en väl inarbetad rutin för samverkan.

Det förekommer samverkan inom och externt i kommuner och regioner, till viss del även förekommande tillsammans med civil sektor. MFoF ser att kommuner och regioner behöver mer kunskap, hitta bättre sätt att nå målgruppen, samverka mer med civil sektor i syfte att nå fler men också för att klara av stödbehovet hos de sökande. Det är också tydligt att samverkan behöver utvecklas, både med tydligt syfte för ett förebyggande arbete men det behöver också systematiseras och regleras för att säkerställa tillgång och kvalitet av arbetet.

8.3 Fortsatt arbete

MFoF kommer under uppdraget följa arbetet med samverkan mot hedersrelaterat våld och förtryck genom pilotprojektet TryggVäxt, i Skellefteå kommun. Därefter är målet att ta fram viktiga nyckelfaktorer för hur en samverkan i dessa ärenden bör systematiseras och planeras.

Under 2023 kommer MFoF genom detta regeringsuppdrag även att följa utvecklingen i myndighetens regeringsuppdrag att genomföra myndighetens handlingsplan för ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd. I det arbetet ingår myndigheten i ett pilotprojekt tillsammans med Brottsförebyggande rådet (Brå), där myndigheten kommer att följa fyra pilotkommuners arbeten i utsatta områden för att tydliggöra föräldraperspektivet i kommunala lägesbilder för utvecklat stöd i föräldraskapet i samband med kommunernas samverkan.

Med kunskap om arbetet i dessa pilotkommuner avser vi kunna föreslå en modell över hur samordningen mellan aktörer som möter föräldrar och arbetar våldsförebyggande inom hedersrelaterat våld och förtryck kan användas och spridas.

9. Fördelning av medel

Fördela medel till förebyggande utvecklingsarbeten inom föräldraskapsstöd vilka genomförs av aktörer som verkar i kommuner som har behov av att stärka arbetet när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck.

MFoF ska i detta uppdrag fördela medel till förebyggande och uppföljningsbara utvecklingsarbeten inom föräldraskapsstöd, detta ska ske under 2023. Dessa utvecklingsarbeten ska om möjligt ha koppling till handlingsplanen för brottsförebyggande föräldraskapsstöd som MFoF har tagit fram och nu stödjer genomförandet av.

9.1 Genomförande under 2022

MFoF har under 2022 inlett arbetet med att samla in kunskap och erfarenheter av de arbeten som pågår i landets kommuner och regioner, samt de yrkesverksammas upplevelse kring behov. Arbetet har medfört att vi kommit fram till ett antal kriterier vi anser bäst kan stimulera utvecklingen av våldsförebyggande arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

9.2 Fortsatt arbete

De medel som kommer utlysa för fördelning är indelade i tre kategorier:

1. Kartläggning

Kommuner kan ansöka om medel för att göra en kartläggning av de insatser och stöd som föräldrar erbjuds idag och som innefattar våldsförebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Kommunen ska också göra en kartläggning över huruvida det finns utbildningsplaner, rutiner och samverkan för detta arbete.

2. Utbildningsinsats

Utbildningsinsatsen ska byggas så att det blir ett systematiskt inslag i kommunens/regionens verksamhet. Den ska omfatta utbildning av yrkesverksamma som möter föräldrar och vara kunskapshöjande inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Insatser som beviljas ska också visa på hur utbildning och rutiner för detta långsiktigt planeras för.

Kan sökas av kommun och region.

3. Samverkansinsatser

Samverkan ska vara i förebyggande syfte och byggas så att det blir ett systematiskt inslag i kommunens/regionens verksamhet i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Med systematisk menas i denna utlysning att samverkan blir en implementerad verksamhet med återkommande träffar, tydligt syfte och uttalat vem

som sammankallar, dokumenterar och följer upp.

Kan sökas av kommun och region. MFoF kommer att lägga stor vikt vid ansökningar som omfattar samverkan med relevanta aktörer inom civil sektor.

MFoF kommer att genomföra utlysningen under juni månad 2023. Därefter kommer en period där myndigheten granskar, bedömer och beslutar för delgivning, innan utbetalning kan ske under september månad. Redan i april kommer vi dock att kommunicera den kommande utlysningen genom våra upparbetade kanaler. De aktörer som får medel blir återrapporteringskyldiga efter insatsens slut. I återrapporteringen till MFoF ska aktörerna beskriva de resultat som framkommit och hur det fortsatta arbetet kommer fortgå.

MFoF avser även att anordna en spridningskonferens under 2024, i syfte att berätta om hur utlysta medel har använts, visa på resultat och goda exempel som medlen har bidragit till i arbetet med att systematisera arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck i landets kommuner och regioner.

9.3 Motivering

MFoF har beslutat att det är kommuner och regioner som kommer kunna ansöka om dessa medel, då vi bedömer att det främst är inom dessa verksamheters föräldraskapsstöd som det systematiska arbetet bör stärkas. Eftersom samverkan är viktigt kommer myndigheten däremot att se positivt på de ansökningar som redogör för samverkan inom och mellan kommun och region och även med relevanta aktörer inom civila sektorn.

MFoF har även i uppdrag att genomföra myndighetens handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd och vi ser en hel del beröringspunkter mellan dessa två uppdrag. I handlingsplanen framgår tydligt att samverkan mellan de aktörer som möter föräldrar är viktig för att kunna stödja familjerna på bästa sätt. I handlingsplanen framgår också vikten av att arbeta för att nå alla föräldrar och göra så de känner sig inkluderade.

Föräldraskapsstödet behöver finnas på de arenor där föräldrarna finns.